Hur är Pakistan

TEXT: CARLOTTA GALL

ÖVERSÄTTNING: CHARLOTTE HJUKSTRÖM

Den 30 oktober bombades en religiös skola, en så kallad *madrasa*, i den pakistanska byn Chenagai nära den afghanska gränsen. Enligt uppgift dödades 83 personer. Incidenten krävde fler människoliv än någon annan enskild händelse i Pakistans kamp mot den militanta islamismen under de senaste fem åren. Händelsen är en smärtsam påminnelse om regionens stora problem med politiskt våld.

Styrkor från Nato, USA och Afghanistan har haft dagliga sammanstötningar med de afghanska rebeller som har vuxit sig allt starkare under året. Under de senaste veckorna har det kommit rapporter om dussintals dödade milismän och civila i en rad incidenter där Nato har tagit till flygbombningar och artilleribeskjutningar.

Pakistans president Pervez Musharraf och hans medarbetare gick snabbt ut med att det var den pakistanska militären som hade bombat koranskolan och dementerade uppgifterna från gränstrakterna om att det skulle ha rört sig om ett amerikanskt bombplan. De hävdade också att de omkomna var militanta extremister som använde koranskolan som träningsläger.

– Vi kommer att krossa motståndet med våld och ingen kommer att tillåtas att trotsa regeringen, sa general Musharraf i ett tal i Pakistans huvud-

inblandat?

stad Islamabad dagen efter attacken.

Han sa också att madrasan hade bevakats under den gångna veckan och att den användes för militär utbildning. Lokalbefolkningens och de religiösa oppositionspartiernas uppgifter om att de omkomna var oskyldiga skolelever avfärdade han som ”lögner”.

De hårda orden från presidenten kan ha varit avsedda att dämpa de förväntade oroligheterna i samband med massbegravningar och demonstrationer. Men det återstår många obesvarade frågor kring bombningen, och även kring Musharrafs och regeringens avsikter.

> ”Det går emellertid inte längre att bortse från Pakistans roll i oroligheterna, oavsett om regeringen är inblandad eller inte.

Oroligheterna i Afghanistan har ökat dramatiskt under året. Tusentals talibankrigare är nu aktiva i landets södra och östra delar, och självmordsbombningar – någonting som var sällsynt för bara ett år sedan – har krävt ett stort antal civila dödsoffer i de större städerna.

I takt med det ökade våldet har de afghanska politikerna, även Afghanistans president Hamid Karzai, övergivit de diplomatiska formuleringarna ▶

och anklagat Pakistan rent ut för att ligga bakom terrorismen. De hävdar att Pakistan skyddar talibanledarna och tillåter dem att driva läger och koranskolor där de rekryterar och indoktrinerar unga män som blir talibansoldater eller självmordsbombare. De hårdaste kritikerna i Afghanistan beskyller Pakistan och dess underrättelsetjänst ISI för att understödja talibanernas återkomst i syfte att underminera den afghanska regeringen.

Representanterna för Nato och USA har varit mer försiktiga i sina uttalanden, eftersom Pakistan är en viktig allierad i arbetet med att begränsa terroristhotet i gränsområdena. Det går emellertid inte längre att bortse från Pakistans roll i oroligheterna, oavsett om regeringen är inblandad eller inte. Nato-officerare och diplomater från de länder som har trupper i krigsområdena i Afghanistan talar också om problemen: Den kontinuerliga tillförseln av motståndssoldater från Pakistan; möjligheterna för dessa soldater och deras befäl att få vila, vård och påfyllda förråd i Pakistan mellan striderna så att de kan fortsätta; den fortsatta indoktrineringen i pakistanska koranskolor, som varje år släpper ut tusentals unga afghaner och pakistanier med militanta åsikter. Flera afghaner, som nyligen utexaminerats från pakistanska koranskolor och återvänt hem till Afghanistan, talade i intervjuer i somras om nödvändigheten av att bedriva *jihad* (heligt krig) mot Karzais regering på grund av att han fann sig i närvaron av utländska trupper och otrogna – ickemuslimer – i Afghanistan.

Även om Natos representanter inte öppet hävdar att det finns bevis för Pakistans inblandning, finns det andra som gör det. Seth G Jones, som är statsvetare vid Rand Corporation, en amerikansk tankesmedja i försvarsfrågor med nära kopplingar till Pentagon, berättade nyligen att han vid samtal med militärer, säkerhetsfolk och diplomater i Afghanistan hade fått höra att allt fler bevis pekade på att pakistansk underrättelsetjänst hade finansierat,

PRIVAT

Artikelförfattaren Carlotta Gall är baserad i regionen Afghanistan/Pakistan som korrespondent för tidningen New York Times.

utbildat, informerat och assisterat den talibanska motståndsrörelsen. Om de hade gjort detta på order av general Musharraf själv var oklart, enligt Jones, men han var däremot övertygad om att presidenten kände till det pakistanska stödet till talibanerna och att han än så länge inte hade lyckats sätta stopp för det.

Seth G Jones sa också att Nato och den USA-ledda koalitionen hade bevis för att pakistanska underrättelseofficerare vid ISI har lämnat uppgifter till talibanerna om koalitionens planer och taktiska operationer, så att talibanstyrkorna har kunnat sätta sig i säkerhet. Det fanns enligt Jones flera redogörelser för att pakistanska agenter hjälpt sårade talibankrigare att ta sig tillbaka till Pakistan; för att den pakistanska underrättelsetjänsten skaffat fram hjälp, bostäder och beskydd åt talibanska ledare, däribland den tillbakadragne mulla Mohammad Omar; och för att den var direkt eller indirekt inblandad i verksamheten i träningslägren, där soldaterna förbereds för att slåss antingen i Afghanistan eller i Kashmir.

– Den amerikanska regeringen tror dessutom att ISI har ställt upp med ekonomisk hjälp och kanske också med vapen, sa Jones.

Pakistans representanter har upprepade gånger förnekat att de ger hjälp eller bistånd till de afghanska talibanerna. Generalmajor Shaukat Sultan, som är talesman för armén och ISI, hävdar att Pakistan stöder det internationella arbetet för ett tryggt och demokratiskt Afghanistan, eftersom ett stabilt och välmående Afghanistan ligger i Pakistans intresse. Men i Karzais regering finns det personer som anklagar Pakistan för att försöka försvaga Afghanistan, eftersom ett svagt Afghanistan är lättare för grannlandet att dominera.

General Musharraf har hanterat problemet på ett sätt som är välbekant för dem som följt den pakistanska politiken på nära håll. I somras, när våldet ökade och kritiken från Nato och USA växte, ansträngde han sig för att framstå som en god vän till västvärlden inför en resa till USA. Han besökte Kabul, för andra gången sedan 2001, och återknöt vänskapen med president Karzai. Där höll han också ett tal inför det afghanska utrikesdepartementet med budskapet att han efter flera års jakt på al-Qaida-sympatisörer och utländska rebeller i Pakistan nu också tänkte börja ta itu med talibanerna, vilket tolkades som att han både syftade på de inhemska pakistanska extremister som kallar sig talibaner och de afghanska talibaner som har baser i Pakistan.

Samtidigt kom han med en övertygande förklaring till den överenskommelse som hans regering träffade den

5 september med stamledare i den pakistanska gränsprovinsen Waziristan, där lokala talibaner har bekämpat den pakistanska armén i två år och förvandlat regionen till laglöst land. General Musharraf och guvernören för Nordvästra frontprovinsen, den pensionerade generalen Ali Mohammad Jan Aurakzai som är huvudansvarig för uppgörelsen, hävdar att det inte finns någon rent militär lösning på problemet med den våldsamma extremismen bland islamister och stamledare och att de pashtunska stammarna måste inbjudas till en dialog så att de kan övertalas att kontrollera sina militanta element. Kritikerna kallar den överenskommelsen för en kapitulation inför extremisterna – misstänkta upprorsmän släpptes fria och fick tillbaka sina vapen och fordon mot löftet att inte utföra några fler attacker över gränsen, ett löfte som Natos talesman major Luke Knittig i Kabul uppger att de redan har brutit upprepade gånger.

> Ett stabilt och välmående Afghanistan ligger i Pakistans intresse. Men i Karzais regering finns det personer som anklagar Pakistan för att försöka försvaga Afghanistan, eftersom ett svagt Afghanistan är lättare för grannlandet att dominera.

Trots alla försäkringar från Islamabad uppvisar Pakistan mycket ojämna resultat när det gäller att hålla efter landets egna våldsverkare. Redan 2002 planerade man att registrera alla koranskolor, utvisa deras utländska elever och införa bredare läroplaner, men de åtgärderna verkar inte ha realiserats. Enligt uppgifter från lärare vid koranskolor i Punjab och Karachi sker det ingen statlig övervakning av innehållet i undervisningen. Det pakistanska rättsväsendet har inte fått tag i en enda afghansk talibanledare i Pakistan trots upprepade förfrågningar från den afghanska regeringen och dess västerländska allierade, som har försett de pakistanska myndigheterna med adresser, täcknamn och till och med telefonnummer till en del av talibanledarna. Natos och USA:s krav på att Pakistan ska stänga de afghanska flyktinglägren i provinsen Baluchistan, som är kända talibanbaser, har enligt besvikna diplomater klingat ohörda.

Mot bakgrund av allt detta framstår attacken mot en enskild madrasa i Bajaur-distriktet inte som något imponerande krafttag mot det extremistiska våldet. Den pakistanske journalisten och författaren Ahmed Rashid skrev nyligen i en artikel i Daily Telegraph: ”Inför det ökade trycket från Nato med anledning av Pakistans påstådda stöd till talibanerna, reagerade president Pervez Musharraf inte med att gripa de talibanledare som bor i Quetta, utan med att bomba en religiös skola hundratals kilometer norrut.”

Medan Natostyrkorna utvärderar sin situation efter sommarens hårda strider – och stora förluster – i södra Afghanistan, blir det allt tydligare att de inte kan besegra talibanerna med militära metoder. En storskalig operation för att få bort hundratals talibansoldater från Panjwai-distriktet, strax väster om staden Kandahar, i september blev framgångsrik, men Natostyrkorna i området har blivit angripna nästan dagligen efter operationen, och Natos vedergällningsaktioner sedan dess har krävt många afghanska liv, både bland talibaner och civila. För Nato och den afghanska regeringen innebär detta att det blir ännu viktigare att Pakistan verkligen slutar hålla talibanerna under armarna. General Musharraf har nu lovat att stänga två av de största flyktinglägren vid gränsen till södra Afghanistan och att skärpa gränskontrollen. För många bedömare ser det ut som om detta är för lite och kommer för sent. ■

Carlotta Gall är korrespondent för tidningen New York Times.

SOME RIGHTS RESERVED
Endast texten i detta verk är licensierad under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.